

- Onder verwijzing naar de "Oproep tot medewerking" als gepubliceerd in het vorig Mededelingenblad (Januari 1966, 4de jaargang no.1), geven wij onderstaand een overzicht van de nadere instructies, zoals wij deze van de verschillende "bewerkers" ontvingen.

Voor meerdere soorten is de juiste tijd van inventarisatie al geheel of gedeeltelijk voorbij. Aangezien het hier echter een onderzoek geldt dat 3 achtereenvolgende jaren wordt gehouden, namen wij ook voor die soorten de gegevens op, zodat ze in ieder geval voor de komende jaren nog dienst kunnen doen, en hopenlijk leden van onze VWG tot medewerking zullen animeren.

Fuut (bewerkers HH. de Wilde en Leys)

Urgente punten:

I Neemt de broedvogelpopulatie van de FUUT toe of af en wat zijn de oorzaken hiervan ?

II Hoeveel broedparen van de FUUT telt Nederland thans en hoe was dit vroeger ?

In dit verband is het tevens van belang te weten waar de FUUT wel, en waar ze beslist niet c.q. niet meer voorkomt.

Indien de resultaten, zoals gevraagd wordt, wijzen op een afname, kan getracht worden de oorzaken op te sporen. Hierdoor zal het wellicht mogelijk zijn beschermingsmaatregelen te treffen.

Enkele van de op het enquêteformulier gestelde vragen:

1. Heeft U in MAART futenconcentraties waargenomen ?
Zo ja, waar? Uit hoeveel exemplaren bestond elke concentratie ?
2. Waar heeft U met zekerheid in het broedseizoen 1966 futen waargenomen ?
Nauwkeurige omschrijving van de plaats is zeer gewenst.
3. Hoe groot schat U het aantal broedparen van de fuut in de door U genoemde gemeente?.
4. Hoeveel broedparen heeft U nauwkeurig geteld in een door U geïnventariseerd gebied.?
5. In welke U bekende gemeente komt in 1966 de fuut als broedvogel beslist niet voor.?
6. Zijn U gegevens bekend uit voorgaande jaren met betrekking tot de vragen 1 t/m 5 ?
Zo ja, dan afzonderlijk vermelden.
7. Kent U plaatsen waar vroeger de fuut als broedvogel voorkwam en thans niet meer ?
Zo ja, waar ?
Wat is de vermoedelijke oorzaak van deze verdwijning ?.

DODAARS. (bewerkers HH. Dekker/van Herp) Tellingen in mei t/m juli.

1. Ligging terrein, dat geïnventariseerd wordt.
a gemeente
b nauwkeurige begrenzing (zo mogelijk met kaartje)
2. a. geschat aantal aanwezige broedparen.
b aantal nestvondsten.
3. Waar heeft U elders in het broedseizoen 1966, wel eens de dodaars waargenomen.
- 4 Kent U plaatsen, waar de dodaars vroeger wel als broedvogel voorkwam; maar nu niet meer?
- 5 Gaarne beschrijving nest-omgeving, als, slootbreedte, slootdiepte, begroeiing sloot en wolkant.

De geschikste tijd voor het houden van tellingen en inventarisaties zijn de maanden mei en juni. De volgende twee werkwijzen worden aanbevolen:

- a Het inventariseren van terreinen. Zo nauwkeurig mogelijk opgeven hoeveel broedparen men in een bepaald gebied telt.
Het is aan te bevelen het terrein meerdere malen te bezoeken.
- b Het tellen van waargenomen torenvalken.
Tellingen gedaan uit auto's, treinen, e.d. Gaarne zo nauwkeurig mogelijk aangeven tussen welke twee plaatsen men een of meer torenvalken waarneemt. Indien mogelijk een schatting maken van het aantal afgelegde kilometers. Van belang is ook te noteren aan welke zijde van de weg geteld werd.

Ad a:

Naam van het terrein: Oppervlakte:
Plaats, gemeente.
Data waarop het terrein werd bezocht.
Aantal broedparen- aantal niet broedende paren.
Bezit U gegevens over de voorgaande jaren?

GRUTTO. (bewerker: : Hr.Th.Mulder)

Tijd Vanaf begin april tot uiterlijk 20 mei.

Afhankelijk van de weersomstandigheden verschijnen de eerste grutto-eieren soms al eind maart, maar meestal in de eerste week van april.

De broedduur is + 25 dagen, dus de jongen kunnen verwacht worden van eind april af en vooral in de eerste helft van mei. Dit is de gunstigste tijd voor het tellen van de broedparen. Beide ouders alarmeren dan heftig. Kort na deze tijd kunnen de grutto-families al flinke afstanden gaan afleggen, zodat ze kunnen verschijnen in terreinen waar ze niet gebroed hebben. Uiterlijk 20 mei moet daarom opgehouden worden met tellen.

Methode: Het aantal broedparen vaststellen in een door U zelf te begrenzen terrein. Hoe groter het terrein is, des te bruikbaar der de telling voor het onderzoek. Hoe U het aantal paren vaststelt, wordt aan eigen inzicht en ervaring overgelaten. In veel gevallen zal het nodig zijn het betr.gebied 2 of meer keren te bezoeken. Soms- vooral in de tijd dat er net jongen zijn (zie boven)-, zal bij een bezoek al een goed inzicht worden verkregen, door b.v. het aantal alarmerende paren of vogels te tellen. Het zoeken van de nesten is voor dit onderzoek niet nodig.

Terreingegevens:

Van groot belang is de zo nauwkeurig mogelijke opgave van

- a de ligging van het terrein: provincie, gemeente, naam polder, begrenzing van het gedeelte wat U onderzocht hebt.
- b de juiste oppervlakte van het onderzochte gebied. Zonodig op de kaart uitrekenen.
- c enige gegevens over de aard van het terrain, zoals grasland of akkerland, e.d. Zo mogelijk nog een nauwkeuriger opgave, zoals weiland of hooiland of hooiweide. Ook graag enige gegevens over de waterstand in het terrein, bijv. waterstand zeer hoog, hoog, normaal, of laag.

Ook negatieve resultaten zijn van belang.

HUISZWALUW (bewerker ; J.Philippa)

Hoewel de huiszwaluw in alle provincies van ons land voorkomt, is de verspreiding nogal onregelmatig. Plaatselijk bestaan er kolonies van tientallen tot een paar honderd nesten; meestal zijn de concentraties echter veel kleiner en vaak zelfs beperkt tot enige nesten.

(inventarisatie huiszwaluw, vervolg)

Mede omdat er tegenwoordig hardnekkige berichten de ronde doen over achteruitgang van de huiszwaluw, leek het verantwoord een inventarisatie te organiseren.

Bij dit werk zijn de volgende punten van belang:

- 1 Tellen van nesten die met zekerheid bewoond zijn.
Zo mogelijk het tellen van de rondvliegende vogels, en in ieder geval vaststellen of er vogels de nesten in- en uitvliegen.
- 2 Teltijd: juni, juli, augustus. Eén telling is voldoende.
Resultaten van een tweede telling kunnen tussen haakjes ook vermeld worden.
- 3 Bij het opsporen van de huiszwaluwen kan men op 2 manieren te werk gaan.
 - a). controleren van een bepaald gebied met een bekend vermeld oppervlak
 - b) tellen van nesten die men toevallig op een excursie of anderszins tegenkomt
 In beide gevallen zijn de volgende aanvullende gegevens nodig:
 - neststand (tegen gemaal, onder dakgoot van woonhuizen; etc.)
 - naam van stad of dorp en gemeente.
 - Welkom is een woord over het biotoop, bijv.
" buitenwijk van stad met flats, plantsoen en vijver" of
" boerderijen langs vaart met grasland".

De Hr. Philippona wees er nog op, dat in Amsterdam de CJN zich speciaal op de huiszwaluw telling zal toeleggen. De leiding berust bij John Odink (die, zoals bekend, tevens lid is van onze VWG.), Albrecht Roodenbachhof 9, Amsterdam tel. 133.292.

Tips betreffende broedgevallen in Uw omgeving kunt U dus ook aan J. Odink doorzenden.

GEELGORS. (bewerkers: HH. Frieswijk/Reijnders)

Gestelde vragen:

1. Van welke gemeenten is U met zekerheid bekend, dat de geelgors in 1966 als broedvogel aanwezig is of als broedvogel ontbreekt.
2. Hoe groot is het aantal broedparen (territoria) in deze gemeenten ?.
Eventueel kan met een benadering worden volstaan, bijv. minder dan 10; tussen 10 en 100; enz.
3. In welk biotoop (landschapstype) treft U ⁱⁿ deze gemeenten de territoria aan en hoe is de bodemgesteldheid (zand, klei, veen, e.d.).
4. Als U bereid bent een bepaald terrein (niet aan gemeentegrenzen gebonden),
- te beginnen in 1966-., nauwkeurig te inventariseren volgens de hieronder uiteengezette methode, wilt U dan opgave doen van het aantal territoria, de aard van het onderzochte gebied, benevens van oppervlakte en ligging.

Alleen al een antwoord op vraag 1 zal zeer op prijs worden gesteld, i.v.m. het opstellen van een verspreidingskaart.

In principe gaat het om het vaststellen van de plaatsen waar in de broedtijd geregeld zingende mannetjes worden waargenomen. Voor deze soort zijn 4 opnamen wel voldoende, mits deze op de juiste tijdstippen worden verricht.

Als inventarisatieperiode is gekozen de tijd van het eerste broedsel, dus de maanden april en mei. De eerste opname kan plaats vinden in de eerste of tweede week van april, de volgende steeds twee weken later.

Indien men niet in de gelegenheid is om in april en mei een inventarisatie uit te voeren, is het ook mogelijk de tijd van het tweede broedsel te benutten; men zou dan de maanden juni en juli als inventarisatieperiode kunnen kiezen. Het noteren van de zangplaatsen op een plattegrond is aan te bevelen, omdat het gaat om het vaststellen van het aantal territoria, waarbij alleen het aantal vaste zangplaatsen van belang is.

Wat betreft het tijdstip, kan worden opgemerkt dat de zangactiviteit tussen ca. 11 en 17 uur dikwijls gering is.

De grootte van het te onderzoeken gebied willen wij aan de medewerkers overlaten. Het oppervlak daarvan zal namelijk afhankelijk zijn van verschillende factoren, zoals bevolkingsdichtheid, terreingesteldheid, enz, en kunnen variëren van bijv. 20 ha tot enkele honderden ha.

In het algemeen geldt: hoe groter het onderzochte gebied, des te waardevoller het resultaat.

In het bovenstaande is de toelichting door de bewerkers in sommige gevallen, enigermate ingekort en ook gaat het ons te ver "modelformulieren" in ons blad over te nemen.

De volledige teksten en model formulieren voor alle genoemde soorten zijn echter ter inzage bij ondergetekende.

Wij meenden evenwel door het geven van uitgebreider details dan in de "oproep tot medewerking" wellicht een aantal van onze VWG-leden tot medewerking te kunnen animeren, al is het maar in de vorm van tips, die voor wat betreft

de geelgors vanzelfsprekend het beste rechtstreeks aan ons lid J.Reijnders de huiszwaluw aan John Odink (zie boven), en de resterende soorten aan F.van Zutphen

kunnen worden doorgegeven, bij voorkeur schriftelijk, eventueel echter ook telefonisch.

Mej.Mr.J.H.U. van Drooge

vDr/J.A.

April 1966